

PSAT 10 Test Directions

Translated into Navajo for Students

Notes to the Proctor

Using this document on test day:

Distribute this document once students are seated.

Students may use this document to read translations of the directions that are read aloud or printed in their test book. Students may keep this document open and on their desk during the entire testing period. Students may **not** be given additional time, unless approved as a separate accommodation.

Collect this document from each student at the end of testing and securely destroy it.

Ółta'í Bich'í' Hane' Adaalnéhígíí

Díí éí bik'ehgo nida'doonishígíí baa náhoone'go biká'ígíí Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí nihich'í yóltá' dooleelígíí át'é, naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bik'ehgo nida'doonish naadzooígíí alldó' ákot'é. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí bik'ehgo nida'doonish Bilagáana bizaad k'ehgo biká'ígíí yóltá'go hazhó'ó bee bíighah nołjh. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí yóltá'ígíí t'áá hait'éego dah bąąh na'ídikid nee hólqo, t'áá shqodí yah diilnih dooleel.

- Díí bik'ehgo nida'doonishí saad bee baa náhóone'ígíí doo t'áá saad doo saadgo beełt'ée da dooleel; nidi yaa halne'ígíí t'áá ałheełt'é.
- Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí bee ahodooniłígíí doo bee í'neel'qahí aniléhígíí doo bidadeet'iígíí t'óó yitis hidigháah dooleel.
- Díí naaltsoos bee ha'dilyaaígíí bee í'neel'qahí biyi' hoolzhish bikáá' naalnishí bikáá' dah siłtsoozgo bíighah, nidi bee í'neel'qahí iíltsohgo yah anídooltsos.
- Díí naaltsoos bee ha'dilyaaígíí DOO naaltsoos bikáá' na'adzooigo choo'jí DA.
- T'aa haahoolzhishíí Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí dah naazhjaa'go bina'anishígíí biyi' dikwíih dah alzhin yidziih yaa náhalnih, dóó t'áá honigháníjí' nahgóó na'adáhígíí bik'ih nahalzhishgo bee nihá náhoot'aah dooleel. T'áá ha'át'iíshíí bee áka'e'eyeedígíí bee nihá lá' azl̄jigo bee í'neel'qahí óléehgo, naaltsoo bee ha'dilyaa baa náhoone'ígíí biyi' biká'ígíí daats'í these hane' baa hane'ígíí bee ɬahgo át'ée. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí hane' bee hane'ígíí yee nihil halne'go t'áá shqodí hazhó'ó yisinolts'áá'.
- T'áá ha'át'iíshíí bee áka'e'eyeedígíí bee nihá lá' azl̄jigo bee í'neel'qahí óléehgo, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ɬa' náná bik'ehgo nida'doonishígíí Bilagáana bizaad k'ehgo yee nihil halne dooleel.
- Nida'ashch'ąą'go t'áá ha'át'iíshíí yaa halne'ígíí díí naaltsoos hadilyaaígíí biyi' t'áá ha'át'iíshíí iiyisíí baa hane'ígíí yee nihil halne' biniiyé choo'jí dooleel.

Bee baa hane'í iiyisíí bóholníhígíí

Naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí biyi' bik'ehgo nida'doonishígíí yidzoh

Saad bee ha'dít'ehígíí bik'ih daalbáhígíí éí bik'ehgo nida'doonishígíí Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí yaa halne'ígíí át'é.

Table of Contents

Notes to the Proctor 1

Ólta'í Bich'í Hane' Adaalnéhígíí 2

Bee Í'neel'qahí Bijih Bee Hada'doodzihígíí 4

Bee Í'neel'qahí T'ahdoo Bee Hahalzhishí 4

Ólta'í Binaaltsoos Bee Náhane' Bikáá' Al'inígíí Hataa'nii' 6

Naaltsoos Bee Í'neel'qahí Bee Hadit'ehígíí Bitaa'niih 8

Bee Éédahozingo Bee Ha'oodzí'ígíí Hadilnééh 9

Naaltsoos Bee Í'neel'qahí Bee Hadilyaaígíí Bee Baa Hane' Hadilnééh 9

Bidáádék' Bik'estí'ígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí 11

Naaltsoos Ane'déé' Siltsoozígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí 12

1 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Saad Wólta'go Bee Í'neel'qahígíí 13

Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish 13

Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadit'ehígíí 1 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo
Nida'doonishígíí 14

1 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédóó 14

2 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Saad Naadzoh dóó Saad Bee Í'neel'qah 15

Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish 15

Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadit'ehígíí 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo
Nida'doonishígíí 16

2 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédóó 16

3 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Ánéelt'e' Naadzohgo Bee Í'neel'qah - Doo Bee Ałhxí'ayiidzóhí
Choo'inígíí 16

Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish 17

Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadit'ehígíí 3 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo
Nida'doonishígíí 19

3 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédóó 21

4 Góne' Dah Shijaa'ígíí, Ánéelt'e' Naadzohgo Bee Í'neel'qah Bee Ałhxí'ayiidzóhí choo'inígíí 22

Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish 23

Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadit'ehígíí 4 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo
Nida'doonishígíí 24

4 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédóó 26

Ida'neelqahí bikéédóó 28

Bi'ilnii' 28

Naaltsoos Bee Í'neel'qahí Bee Hadilyaaígíí dóó Nááná Ła' Bee Í'neel'qahí Bee Binida'anish
Náhadláhígíí 28

Ałtsoh E'elnééh 28

Da'ólta'í Bi'ilnííh Biniiyé Hasht'e' Hodí'nééh 28

Bee Náháne' Naaltsoos Bikáá' Al'inígíí Ałtsoh Hadilnéhígíí 28

Bee Náháne' Naaltsoos Bikáá' Ál'íni Náhadláhígíí dóó Da'ólta'í Bi'ilníhígíí 30

1 Bee Í'neel'qahí Bijíh Bee Hada'doodzihígíí

1.1 Bee Í'neel'qahí T'ahdoo Bee Hahalzhishí

Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Ya'át'éeh PSAT 10 nibihonitaahgo bee il hane'ígíí Díí bee í'neel'qahí éí hodahgo ólta' biyi' bidahool'aahéé t'éiyá át'é. Nááná SAT ádoołílíígíí alldó' bee nabí'nitaahígíí át'é, jáqshíj ha'át'íí t'ahdii böhool'aah, dóó ólta' biniiyé béeso wókeedgo bił nahaz'ánígíí bich'íj bee nihá adahazt'i' dooleeł. Bik'ehgo áhodooniłígíí nidaasdzoogíí choinił'íjgo, bik'ehgo nida'doonishígíí yinishta'go t'áá akéé nól'íj dooleeł.

Bee í'neel'qahí t'ahdoo bee hahalzhishí, bik'ehgo nida'doonishígíí la' nihich'íj yinishta' dooleeł. T'áá shqodí hazhó'ó iisínolts'áq', dóó t'áá hait'éego da nida'ídikid nihee hólqogo yah dooníiñ dooleeł. Bénałníih, shí shinaanish éí díí nihíl béishtozinígíí dóó bíhodool'á'ígíí böhónéedzágago bee na'ádinóhtaah dooleeł biniiyé.

Díí jíh bee í'neel'qahí biniiyé, bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáá'gi na'adzooígíí bee ak'e'alchihí 2 Nómbooígíí t'éiyá choinoł'íj. Bee ak'e'alchihí t'óó bih nídaa'nílgíí éí doo bee haz'áq da. Bee ak'e'alchihí 2 Nómbooígíí doo la' nihee hólqogóogo yah dooníiñ, la' nihaa deeshtíj.

Áadóó Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

College Board PSAT 10 Bee Áłgha'deest'ánígíí dóó Bee Nidahwidiist'ánígíí biyi' bee haz'áanii dóó bik'ehgo nahaz'ánígíí éí da'ólta'í t'áá altsoh nizhónigo dóó ałheelt'éego bee í'neel'qahí yee áda'dooliłníigo bikáá'. T'áá háida doo hasht'e' soodáágóó nihaahonitl'ago da doodago doo beeł'éégóó ót'íjigóó da, díí haz'ánídóó ch'ídooháál dóó bee í'neel'qahí nihá yiidzohígíí t'óó nát'áq' kódoolnił. Nááná alldó' haishíj ákodzaaígíí náás hodeeshzhiiżhgóó College Board bibee ída'neel'qahí doo la' yee anáá'doodlił da.

Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí doo áhat'ínígíí bee binahjí' hane'í yaa halne'go ádidooniił:

Kójh éí doo bee haz'áá dagóó áhat'ínígíí éí:

- la' bik'ajilyeedgo doodago háka'e'eyeedgo da bee í'neel'qahí bikáá'gi
- Naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'éhígíí t'ahdoo hahalzhishí bitahgóó jidéez'íjgo
- K'ad baa hwiinít'ánígíí nidago nááná la' dah naazhjaa'ígíí doodago bee í'neel'qahí bich'íj adeest'íj
- Áaji' o'oolkid bikéédóó bee náháne' bikáá' ajil'íjgo doodago ɬahgo anjidléehgo
- Bee í'neel'qahí bee nida'anishí díí haz'ánígíí tl'óó'góó ch'íjjáahgo
- Bee í'neel'qahí biyi' hoolzhish doodago t'óó honighánijí' nahgóó na'adáhígíí bił náhoot'aahgo béisht bee hane'í doodago bee í'neel'qahí yee áka'iilyeed doo bee lá da'azl'íjíí naajaah

- Bee í'neel'qahí biyi' hoolzhish doodago bikéédóó da bee náháne nááhéesdzogo naajaahígíi doodago t'áá háida bee bił hane'ígíi
- Bee í'neel'qahí biyi' hoolzhishgo hanaalyéhí bidá'deelialgóó nijigháago doodago kin biyi' í'neel'qahí baa na'aldeehígíi t'óó'góó ch'ízhniyáago
- T'áá héída bee í'neel'qahí bits'áq' nízhdiiltsósosgo
- Bee í'neel'qahí biyi' hoolzhishgo t'áadoo bee lá' azlì'í ajiyáago doodago ha'át'íi da jidláago
- Ni'niłch'iizhgo
- Bee í'neel'áahí bik'ehgo baa nida'aldeehígíi doo bik'eh hojil'üigóógo

Díí bee nahaz'ánígíi éí díí jih bee í'neel'qahí hazhó'ó binidílnish, dóó t'áadoo hait'éego nanidi'nilt'aai bee í'neel'qahí ádilíił biniiyé.

(A) Ne'ólta' óltá'í binaalye'í neidiinilgo, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíi ádidooniił:

Kwe'é hoolzhishgo nibéésh bee hane'í dóó t'áá ha'át'íishíi béeésh lichíi'ii yee nidaalnishgo nanijaahígíi altsoh yah ínínil dooleeł. T'áá háishíi béeésh lichíi'ii yee nidaalnish t'áá hait'éhígíi shíi t'ahdii naaháago, díí ná'oolkilí látsíín ninát'ahí biyi'jí' hane'í doodago ats'íistah hodilzei bee ída'neel'qahí adaat'éhígíi, t'áá shqodí nídadíits'jhígíi ne' kólééh, anáhgéés, dóó k'ad aadéé' shaa nohaah. Bee í'neel'qahí da'iiltsohgo nihaa nídoó'nił.

(B) Ne'ólta' óltá'í binaalye'í náhádlááh doo yee hasaqgóógo, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíi ádidooniił:

K'ad hoolzhish biyi', t'áá háishíi béeésh bee hane'í doodago béeésh lichíi'ii yee nidaalnish t'áá hait'éhígíi shíi t'ahdii naaháago, díí ná'oolkilí látsíín ninát'ahí biyi'jí' hane'í doodago ats'íistah hodilzei bee ída'neel'qahí adaat'éhígíi, nídadíits'jhígíi ne' kólééh, anáhgéés, dóó nihe'azis doodago bee na'iljidígíi biih ni'aahgo niláájí ninohxeeh bee í'neel'qahí da'iiltsohgo ninádidooohnił. Azis níhibéésh bee hane'í biih doot'álígíi la' nínízingo, yah diilnííh dóó la' naadeestssos.

Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíi t'áá háishíi béeésh lichíi'ii yee nidaalnish t'áá hait'éhígíi shíi doo bee haz'áq' da níigo yee hadoodzih:

Béeésh bee hane'í doodago béeésh lichíi'ii yee nidaalnish t'áá hait'éhígíi shíi t'áadoo sinooltsizgóógo doodagp ni'oh oo'áhgóógo éí nídidoot'ááł dóó t'áá ha'át'íishíi dabiyi'ígíi altsoh dínóol'íjíł dóó nidoolkah. Béésh bee hane'í doodago béeésh lichíi'ii yee nidaalnish t'áá hait'éhígíi shíi bił ni'diilts'áqago doodago ni'aago diist'áq'go da bee na'nítl'ago, bee í'neel'qahí bits'áqdoó ni'deeshnih. K'ad kodóó dahodiilzhiihdóó, óltá'í béeésh bee hane'í, díí ná'oolkilí látsíín ninát'ahí biyi'jí' hane'í doodago béeésh lichíi'ii yee nidaalnish t'áá hait'éhígíi shíi bił yiilts'áqago t'óó nahgóó nihi'deeshnih.

Áadóó Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíi ádidooniił:

Ahxéhee' díí bee nida'doonishígíi yisinołts'áqago kohjí' ahoolzhiizh. K'ad bee í'neel'qahí bee hahodoolzhish biniiyé hasht'e' ádadidiilníił.

- T'áá altsoní bikáá' naalnishí bikáá' nahjí' ooníił nidi bee ak'e'alchihí 2 Nómbooígíi bee k'ée'alchxqohí, bee alhxi'ayiidzohí bee haz'ánígíi, dóó bee alhzi'ayiidzohí bi'aq naalts'idígíi la' nihee hólqogogo ei nida. Bik'ehgo áhodoonilígíi nidaasdzoóígíi doodago saadqdóóqsaad ádaalyéhígíi choiniłüigó, díí t'áadoole'ígíi bikáá' nidaalnishí bikáá' dah sinilgo iidosin.

- Ajéí bi'qaqíí, yidlánígíí, doodago yist'éí la' noojaa'go, bikáá' naałnishígíí biyaadi ninohnííł.
- Azis doodago bee na'iljidígíí la' t'ahdii bikáá' naałnishígíí bikáá' sinilgo, ałch'í' kólééh dóó niléijí ninohnííł bee i'neel'qaqíí da'iiltsohgo ninádidoohnííł.

Ółta'í t'áá ałtsoh bich'í', Diné bee i'neel'qaqíí yinaagháhígíí ádidooniił:

T'áá shqodí ałtsé t'áadoo iits'aí dah soodáh kóóh nahgóó nihitaashá dóó iishjáqshíí díí bee ałhxí'da'iidzohí bee haz'áanígíí chodaal'ínígíí baa nanishtáh.

1.1.1 **Ółta'í Binaaltsoos Bee Náhane' Bikáá' Al'ínígíí Hataa'nii'**

Naaltsoos bee náháne' bikáá' al'ínígíí naasnii' bikéédóó, Diné bee i'neel'qaqíí yinaagháhígíí ádidooniił:

Díí naaltsoos bikáá'ji' bee i'neel'qaqíí bee náháne' bikáá' anilééh dooleeł. Naaltsoos bee náháne' bikáá' al'íní nitsaago bee bik'e'ashchínígíí choiniłíigo, t'áá shqodí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí naaltsoos 1 gone' siłtsoozíigíí bik'ehgo áhodoonilíigíí hait'éego bee náháne' bikáá' anilééh dooleekíí bee baa hane'ígíí yidiíltah. Nihinaaltsoos naastsoozíigíí dabínómboo shí bee nihíł hashne'ígíí ɬahgo áadaat'ee dooleeł, nidi nahaz'ánígíí binómboo t'áá ánołtsoh nahaz'ánígíí binómboo bee nihíł hashne'ígíí t'áá ałhedaalt'é. Názbäsgo naaznilíigíí t'áadoo dah deinizhjhí nidi dikäqgo naaznilíigíí biyi' X biyi' ádanile' dooleeł. T'áá hoolzhish t'áá hait'éego da áka'e'eyeed nínízingo yah doołnííh dooleeł.

Ółta'í t'áá ałtsoh bich'í', Diné bee i'neel'qaqíí yinaagháhígíí ádidooniił:

T'áá ánołtsoh kwine' honolónígíí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí naaltsoos beshjéé' dóó/doodago bik'e'ashchínígíí dóó názbäsgo naaznilíigíí bee baa hane' dabikáa'go bee dahólö. T'áá shqodí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí t'áá danihígíí nidaaltsoos iishjáqshíí t'áá iiyisií nizhi'ígíí dóó yoolkáál góne' nihidizhchínígíí t'áá áko daat'é. Ninaaltsoos bee náháne' bikáá' aniléhígíí doo ákot'éégoo doodago beshjé'ígíí doo ákot'éégoo nizhi' bikáá'go da yadiilnííh.

Da'ółta'í t'áá bí bee baa dahane' hadeidiléhígíí t'áadoo atah ádayiilaígíí bich'í', Diné bee i'neel'qaqíí yinaagháhígíí ádidooniił:

Ła' nisoozíh bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí naaltsoos beshjéé' dóó/doodago bik'e'ashchínígíí dóó názbäsgo naaznilíigíí bee baa hane' t'áá iídáq' dabikáa'go nihaaniłsooz. Ákotéegogo, t'áá shqodí iishjáqshíí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáa'gi bee baa hane'í t'áá ákodaat'é. T'áá ákot'éegogo, la' ółta'í bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí nahaz'ánígíí hadeidilééh biná t'áá shqodí ałtsé t'áadoo iits'aí soodáh. Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáa'gi bee baa hane'í la' doo ákot'éégoo bikáa'go, yah doołnííh.

Da'ółta'í bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínígíí bee baa dahane'í hadeidiléhígíí bich'í', 1 haz'ání góne' biniiyé, Diné bee i'neel'qaqíí yinaagháhígíí ádidooniił:

Bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínígíí bikáa'gi nahaz'ánígíí hadilnéehgo, 1 haz'áanígi bee hahodoolzhish. Naaltsoos beshké'igo (la' neehólóqódáq') át'éego akéedóó nizhi', alájíí nizhi', dóó ałníí góne' nizhi' bee hahooláhígíí neehókóqo bikáá' anilééh. Nizhi' bita' nahaz'ánígíí, da'ídzoogíí doodago dah da'alzhinígíí biyi'go ałdo' bikáá' anilééh dooleeł. Saad bee álinígíí nitsaago dabiká'ígíí

dadik'ánígíí biyi' anilééh, dóó názbäsgo naaznilígíí bidadeet'i'góó bee hadilééh. Ílshjáqshíí názbäsgo naaznilígíí yéego diłhxilgo daalzhingo dah daishíjh. Ałtsoh iinilaago hadiighał.

2 haz'ání góne' biniiyé, Diné bee í 'neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

2 haz'ánígíí biyi' góne', dií ólta'ígi iíniłta'go, 6-nómboo ólta' binómboo dóó/doodago saad bee álinígíí bee éedahozinígíí anilééh dóó názbäsgo naaznil bidadeet'i'góó dah yidiíshííł. Doo t'áá agháqh díí ólta'di iíniłta'góógo, yah diilníih dóó bee nika'iishyeed dooleeł. Ałtsoh iinilaago hadiighał.

3 haz'ánígíí biniiyé, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

3 haz'ánígíí biyi' góne', dií ólta'ídi iíniłta'go, "Aoo" biká'ígií názbäsgo naaznilígíí dah yidiíshííł. T'áá háíshíí díí ólta'ídi doo t'áá agháqh ólta'ígií názbäsgo naaznil nihídadeet'i'góó dah yidiíshííł dooleeł. T'áá hait'éego da nida'ídikid nihee hólóqgo yah doołníih.

4 haz'ánígíí biniiyé, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

4 haz'ánígíí biyi' góne', dií ólta'ídi iíniłta'go, ne'ólta' bizhi', kin dah shijaa'ígií, dóó nitsaago kéyah hahoodzooígíí dabizhi' anilééh. Doo t'áá agháqh díí ólta'di iíniłta'góógo, yah diilníih dóó bee nika'iishyeed dooleeł. Ałtsoh iinilaago hadiighał.

5 haz'ánígíí biniiyé, ne'ólta' ólta'í bi ID nómboo choyooł'íjgo, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

5 haz'ánígíí biyi' góne', ałtsé noolkálídóó niléí nishtł'ahjigo hoolzhishgo, ni ólta'í ID nómboo anilééh dóó názbäsgo naaznil dah yidiíshííł. Ni ID nómboo biyi' saad bee ál'íní la' biyi'go, eii díígií bitis ahodoolzhish dóó nómbooígíí t'éiyá anilééh. NI ólta'í bi ID nómboo doo nił béishezingóódo, yah diilníih. Ałtsoh iinilaago hadiighał.

6 haz'ánígíí biniiyé, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

6 haz'ánígíí biyi' góne', k'ad yíniłta'ígií anilééh.

7 haz'ání góne' biniiyé, Diné bee í 'neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

7 haz'ánígíí hadilééh.

8 haz'ání góne' biniiyé, Diné bee í 'neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Yoolkáál góne' nihi'dizhchinígíí biniiyé, yiził biyi' ni'dizhchinígíí názbäsgo naaznilígíí dah deishíjh. Naaltsoos bee náhane' bikáá' al'íní nitsaago bee bik'e'ashchinígíí bikáagi', nahidizídígíí bimómboo bikáá' anilééh, náhidizídí 1 nómboogogo názbäsg bee hahool'áago anilééh dooleeł. Náá'ákone', ni'dizhchíh bijih 2-nómboo bikáá' anilééh, 10 yoolkáál t'áá bich'ígo názbäsg bee hahool'á dooleeł. Nááná yihahígíí bi 2-nómboo biyi' ni'dizhchinígíí bikáá' anáánidlééh dooleeł. Názbäsgo naaznilígíí bidadeet'i'góó bee hadilééh dóó ałtsoh iinilaago hadiighał.

T'ahdoo naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehí nihitaa'niihí, Diné bee í 'neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Ninaaltsoos bee náhane' bikáá' al'ínígíí biyi' doo bee í'neel'qahígi nahaz'ánígíí t'ahdoo la' hadilééhgóógo, bee í'niil'qahí da'íiłtsohgo bee nánááhwiidoot'aalgo ałtsoh hadilééh dooleeł.

1.1.2 Naaltoos Bee í'neel'qahí Bee Hadit'ehígíí Bitaa'niih

Diné t'áá ałtsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í' neel' qahí yinaaghähígíí ádidooniil:

K'ad nihinaaltsoos bee í'neel'qahí bee hadit'ehígíí nihitaadeeshnih. Haalá aq'ádajiił'ijh bee nihil hooshne'go índa.

Da'ółta í' t'áá ałtsoh bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadit'ehígíí bee dahólqogo, Diné bee í'neel'qahí yinaaghähígíí ádidooniil:

Bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadit'ehígíí náho'áá dóó bine'déé' biká'ígíí yinołta'. Bee í'neel'qahí iiyisíí bódaholníihgo bee baa hane'í dóó hait'éego t'áá ákot'éego bee náháne' bikáá' adaal'ínígíí yaa halne'.

Yínóolta'ígíísh doo hait'éego da bąąh na'idołkid da?

Diné t'áá ałtsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í' neel' qahí yinaaghähígíí ádidooniil:

Bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadit'ehígíí bine'déé', nizhi' hazhó'ó bee ak'e'ashchijgo anilééh, díí ólta' binómboo dóó/doodago saad bee álinígíí bee éédahozinígíí dóó bizhi', dóó bee í'neel'qahí báhaz'ánígíí binómboo dóó/doodago saad bee álinígíí bee éédahozinígíí doodago bizhi', díí éí nihá bikáá' iishlaa.

Diné bee í' neel' qahí yinaaghähígíí hait'éego bee náháne' bik'ih néhédzöhígíí nááná ła' bee ádahodoonítigíí yee nihil nááhalne':

T'áá iiyisíí yéego bóholníh díí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí biyi' hait'éego bee náháne' bik'ih néhédzöhígíí bik'ehgo nida'doonishígíí t'áá bik'ehgo ánoht'ée dooleeł áko hazhó'ó nihá da'doodzoh. T'áá iiyisíí bidaholníihgo bee nahaz'ánígóó yéeso nihil iishjánígí áhodeeshliił. T'áá shqodí iisinólts'áq'.

- Nihibee náháne' t'áá át'é bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáá' ádaale'. Bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadit'ehígíí bikáá' na'adzogo choinił'ijgo t'áá áko, nidi bee ní dahane' bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáá' ádaalyaaígíí t'éiyá yiidzoh, akonidi bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadit'ehígíí bikáá' aniléhígíí bee ná lá' azl'ijgo t'éiyá.
- K'adí hodoo'niid bikéédóó, bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadit'ehídóó niléí bee náháne' naaltsoos biláá' al'ínígíí bee náháne' doo ła' bikáá' anáádiidlíił da doodago nazbąsgo naaznilígíí doo ła' dah náádaidiizhíjil da.
- Iihjäqashíj bee ak'e'alchihí 2 nómbooígíí choinił'ijgo dooleeł. Bee ak'e'alchihí nidaashch'áq'ígíí, bee ak'e'alchihí bee nida'ach'qahígíí doodago bee ak'e'alchihí t'óó biih náha'nílígíí doo choo'ji da.
- Nida'ídikid t'áá 1 bee náháne' bee dah da'iishjíh dóó bee náháne' naaltsoos biláá' al'ígií biyi' nazbąsgo naaznilígíí hazhó'ó t'áá yéego dadiłhxilgo dóó t'áá át'é dah daichjíj.
- Bee náháne' naaltsoos biláá' al'ínígíí bikáá'gi t'áadoo ła'ałyoigóó bikáá' na'asht'ézhí bee náháne'ígíí t'éiyá bikáá' ádaale'. ɬa'ałyoigóó bikáá' na'asht'éezhgo há yidzohígíí neiniłtl'ah dooleeł.
- K'éé'iłchxqohgo, t'áá át'é hazhó'ó k'éé'iłchxqoh dooleeł. T'áadoo hazhó'ó k'éé'oolchxq'góógo nik'ihji' doodzohgo át'é.

Ółta’í bee náháne’ bee í’neel’aqhí bee hadít’éhígíí biyi’ bee náháne’ bik’áá’ adaalínígíí bá dadoodzo bá bee la’ azlígíí, Diné bee í’ neel’aqhí yinaagháhígíí ádidooniił:

Bee í'neel'aqhí naaltsoos bee hadít'ehígíí bikáá'gi bee ní dahane' á danilé'ígíí bee ná lá' azíí'. Iíshjáashíí bee í'neel'aqhí naaltsoos bee hadít'ehígíí biyi' bee náháne' saad bee ál'íní binídá'asdzo. Nida'ídikid t'ááá 1 t'éiyá bee náháne' bee binídá'izoh dooleeł. T'áá hait'éego da eii bee náháne'i doodago ninizíígo, t'áá át'é hazhó'ó k'ée'iłchxqoh dooleeł.

1.1.3 Bee Éédahozingo Bee Ha'oodzí' ígíí Hadilnééh

Diné bee í'neel'ąąhí yinaagháhígíí ádidooniił:

T'áá shqodí k'ad bee náhane' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bine'déé' Bee Éédahozingo Bee Ha'oodzí'íqíí bik'ídiniitáál.

Díí saad bee ha'dilyaaígíí bikáá' nihizhi' óołaaígíí beego, ts'ídá t'áá ha'át'íí shíjíí biniiyé díí i'neel'qáh biyi' bee hada'dít'éhígíí t'áá háida bee bił holne' lágo, t'áá hait'éego da béésh lichíí'i nitsékeesí biyi' hane' al'inígíí, béésh bee hane'í biyi' hane' al'inígíí, béésh lichíí'i nitsékeesí biyi'jjí bee baa hólne' lágo dooda nááná ɬa' béésh lichíí'i nitsékeesí biyi'jjí doo baa hodoołnih daaígíí bee lá' asoołjjíí. Ákóohdzaago nihá daasdzoóígíí nihits'áqá' qáh doolzjííl doodago nááná ɬahgo doo bee ákodoonííl da. Díí bee ádahodooniłlígií éí *PSAT 10 Student Guide* biyi' nááhéesdzoh.

Bee náhane' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáá'gi saad bee ha'dilyaaígíí dóó bee hane'í yidoołtah, áádóó naaltsoos bóholníhígíí nahalingo bikáá' nihizhi' t'áá át'é bikáá' ólééh. Nizhi' iinilaaígíí biyaagi, nizhi' naasdzogo idíílííł dóó díí jjh yoolkáálígíí bikáá' adííliił.

Ałtsoh óołaago nihibee ak'e'alchíhí ne' nidootjíł.

1.1.4 Naaltsoos Bee Í'neel'qahí Bee Hadilyaaígíí Bee Baa Hane' Hadilnééh

A haz' ánígíí biniiyé, Form Code (Naaltsoos Hadil'ínígíí Binómboo Dóó/Doodago Saad Bee Álínígíí Bee Éédahozinígíí), Diné bee í'neel'aahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Bee náhane' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bine'déé' A haz'ánígíí bik'ih diniitáál. Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí nitsaago bee ak'e'ashchínígíí choinił'íjgo, A haz'ánígíí éí 7 góne' naaltsoos siłtsooz. Bee í'neel'qahí bee ha'dít'éhígíí choiniłínígíí - díí, naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadilyaaígíí, saad bee ha'dít'éhí yóltá'i (diné bich'í wólta'ígíí), naaltsoos bik'ih ni'diniihgo wólta'ígíí, doodago flash drive (béésh hichíí'i biih nídaatsigo hahalkeedígíí) bee bida'astl'ónígíí bine'déé' Form Code (Naaltsoos Hadil'ínígíí Binómboo Dóó/Doodago Saad Bee Álinígíí Bee Éédahozinígíí) bik'ih diniitáál. Form Code (Naaltsoos Hadil'ínígíí Binómboo Dóó/Doodago Saad Bee Álinígíí Bee Éédahozinígíí) bee í'neel'qahí biká'ígi át'éego bee náháne' naaltsoos bikáá' al'inígíí biyi' A haz'ánigi bée'idléeh, dóó názbąsgo naaznil bidadeet'i'iqíí dah daishíjih dooleel. Áltsoh óołaaqo t'áá shoodí hadooqhał.

B haz'ānígíí biniiyé, Test ID (Bee Í'neel'ąqahí bi ID), Diné bee í 'neel' ąqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

A haz'ānígíí biyaagi B haz'ānígíí bik'ih diniitáál. Bee í'neel'ąqahí bee ha'dít'ehígíí choiniłnígíí – dií, naaltsoos bee í'neel'ąqahí bee hadilyaaígíí, saad bee ha'dít'ehí yółta'í (diné bich'j' wólta'ígíí), naaltsoos bik'ih ni'diniihgo wólta'ígíí, doodago flash drive (béésh kichíí'ii biih nídaatsigo hahalkeedígíí) bee bida'astl'ónígíí bine'déę' Test ID (Bee Í'neel'ąqahí bi ID) bik'ih diniitáál. Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí bikáá'gi B haz'ānígíí biyi' Test ID (Bee Í'neel'ąqahí bi ID) ni bee í'neel'ąqahí bikáá' biká'ígi át'éego bée'diidlíł, dóó názbäsgo naaznil bidadeet'i'ígíí dah daidiíshjíł. Altsoh óołaago t'áá shqodí hadooghał.

C haz'ānígíí biniiyé, Test Book Serial Number (Bee Í'neel'ąqahí Naaltsoos Bee Hadít'ehígíí Binómboo Bee Bééhozinígíí), Diné bee í 'neel' ąqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Ninaaltsoos bee í'neel'ąqahí bee hadilyaaígíí doodago nááná la' bee í'neel'ąqahí bee ha'dít'ehígíí bidáahgi níniłh. Hódahjí nishnáájí nástl'ahgi "Test Book Serial Number (Bee Í'neel'ąqahí Naaltsoos Bee Hadít'ehígíí Binómboo Bee Bééhozinígíí)" biká'ígi nómboo bik'ih diniitáál. Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí bikáá'gi C haz'ānígíí biyi' serial number (bee í'neel'ąqahí naaltsoos bee hadít'ehígíí binómboo bee bééhozinígíí) bikáá' aniléeh dóó názbäsgo naaznil bidadeet'i'ígíí dah daidiíshjíł.

Áadóó Diné bee í'neel'ąqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Ná yidzohígíí nits'ąq haada dooniłígíí bits'ąq, Form Code (Naaltsoos Hadil'ínígíí Binómboo Dóó/Doodago Saad Bee Álinígíí Bee Éédahozinígíí), Test ID (Bee Í'neel'ąqahí bi ID) dóó Test Book Serial Number (Bee Í'neel'ąqahí Naaltsoos Bee Hadít'ehígíí Binómboo Bee Bééhozinígíí) bá nahaz'ánígíí hazhó'ó nanínił iíshjáqshjíł t'áá ákot'éego dabikáá'.

D haz'ānígíí bá ne'ólta' bee í'neel'ąqahí bá nahaz'ánígíí binómboo dóó/doodago saad bee álinígíí bee éédahozinígíí choyooł'ígo, Diné bee í 'neel' ąqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí bikáá'gi D haz'ānígíí biyi, 3-nómboo bee í'neel'ąqahí bá nahaz'ánígíí binómboo dóó/doodago saad bee álinígíí bee éédahozinígíí bikáá' iishłaaígíí bikáá' ólééh.

Diné t'áá altsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í 'neel' ąqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Bee í'neel'ąqahí hodíínáá'ígo bee hahodoolzhish, bee adahodooníłígíí t'áá dikwííhí baa nááhoone' bikéédóó dooleeł.

Bee í'neel'ąqahí biyi' hoolzhishgo, bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí dóó bee í'neel'ąqahí naaltsoos be hadít'ehígíí bikáá' naalnishí t'áá bikáá' sinilgo iinosin. T'áá hait'éego da bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí doodago bee í'neel'ąqahí naaltsoos be hadít'ehígíí doo ákot'éégóó haasidgo, naaltsoos biyi' naastsoozígíí la' ádingo, doodago bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí bikáá'gi doo ákwe'é bee náháne' ólééhgóó baa ákónoozjígo da, yah doolnííh dooleeł.

Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí dóó bee í'neel'ąqahí naaltsoos be hadít'ehígíí éí dií bee í'neel'ąqahí bá haz'ánígíí t'óó'góó ch'ídoojih da.

Díí bee í'neel'aqhí dah naazhjaa'ígíí oołkilígíí bik'eh alnééh dooleeł. Bee í'neel'aqhí biyi' hoolzhish t'óó honighánijí' nahgóó na'adáh díí haz'ánígíí t'l'óó'góó yist'éí yidánígíí doodago ni'ohgóó na'adáhígíí bee nihá náhoot'aah dooleeł.

Nihitahgóó tádışhááh dooleeł t'áá anołtsoh daats'i t'áá ákot'éego dah naazhjaa'ígíí t'áá ákot'éego binidałnishígíí haasiid dooleeł. For the PSAT 10, you can only work on 1 section at a time. Łah dah náánáshjaa'jí' náás binináánałnish dooleelígíí doo bee nihá haz'áq da bee nihił hooshne'go índa. Binołdinígíí díidígíí łahgo át'é, áko iíshjáqshíjí t'áadoo náás hidokáhí doodago atséedi dah shijaa'ígíí nát'áq' nánoł'íni, izháshíjí k'ad dah shijaa'ígíí t'áadoo hodina'i áltsoh óołaa nidi.

Bee í'neel'aqhí t'áá iíltsooí, t'áá shqodí nihi'niłníi'jí' t'áá dah soodáh. T'áá hait'ii da bina'idołkidgo k'ad bina'idołkid.

1.1.5 Bidáádék' Bik'éstí'ígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí

Díí kóyph bee bidáádék' bik'éstí'ígíí bidáádék' dabiká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonish baa náhoone'go dabikáá' át'é.

Aláahgo Bódaholnííg Béé Haníih Dooleelígíí

1. Bee í'neel'aqhí bee ak'e'alchihí 2 No. t'éiyá choo'jígo bee haz'á. Bee ak'e'alchihí t'óó biih náha'nílgíí doodago bee ak'e'alchihí nidaashch'áq'ígíí doo choo'jí da.
2. Bee í'neel'aqhí bee nida'idołkid doodago bee nídhahane'i t'áá háída bee bił hane'go éí nihi Bee Áłgha'deest'ánígíí dóó Bee Nidahwidiist'ánígíí bił oodzíi' át'é. T'áá hait'ego da nihi Bee Áłgha'deest'ánígíí dóó Bee Nidahwidiist'ánígíí bił oodzíi'iniilaago, ná yiidzohígíí nits'áq' nát'áq' hádoo'oñíl dóó náás hodeeshzhiizhjí' bee ída'neel'aqhí doo la' nihił ináánidléeh da dooleeł.

DÍÍ NAALTSOOS BEE Í'NEEL'AQHÍ BEE HA'DÍT'ÉHÍGÍÍ DÍÍ HAZ'ÁNÍDÓÓ CH'ÍDOOT'ÁAŁ DA.
DÍÍ NAALTSOOS BEE Í'NEEL'AQHÍ BEE HA'DÍT'ÉHÍGÍÍ DOO BEE LA' AZLJÍ'GÓÓ BÉÉ'ALNÉÉH
DOODAGO BIYI' T'ÁÁ HAIT'ÉEGO DA ALNÉEHGO DOO BEE HAZ'ÁAŁ DA.

© 2021 College Board. College Board, SAT, dóó neeshch'íí' bee ídiidlíid éí College Board bibe'ádiidlíid bił ha'dilyaaígíí át'é. Be'adiidlíid PSAT éí College Board daabí.

1.1.6 Naaltsoos Ane'déé' Siltsoozígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí

Díí éí naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí naaltsoos ane'déé' siltsoozígíí baa náhoone'go bikáá'. Na'nitingo, naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí doodago baa náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí bikáá' na'ízoh, díí naaltsoos bee ha'dilyaaígíí éí nida.

NIZHI'

(NAASDZOHO)

AKÉEDI YIZHÍ

ALAJI' YIZHÍ

YIZHÍ AŁNÍ'I GI AŁTSÉ BEE HAHOOL' ÁHÍGÍÍ

ÓLTA'

ÓLTA' BINÓMBOO DÓÓ/DOODAGO
SAAD BEE ÁLÍNÍGÍÍ BEE ÉÉDAHOZINÍGÍÍ

ÓLTA' BIZHI'

BEE Í'NEEL'QAHÍ ALNÉEH BÁ HAZ'ÁNÍGÍÍ BINÓMBOO
DÓÓ/DOODAGO SAAD BEE ÁLÍNÍGÍÍ BEE ÉÉDAHOZINÍGÍÍ/YIZHÍ

PSAT 10

BAA HANE'ÍGI ÁT'ÉEGO BEE NIDA'DOONISHÍGÍÍ

- T'aálá'í dah naazhjaa' alkéé' binaalnish.
- La' dah shijaa' t'ahdoo áají' e'elkeedí áltsoh óolaago, t'áá ákwe'é dah shijaa'ígíí t'éiyá nát'áq' baa ninánotáa dooleel. La' dah náánashjaa'ji' T'ÁADOO ninaalnishi.

BEE NÁHÁNE'Í BEE AL'ÍNÍGÍÍ

- Íishjáqshíí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí hazhó'ó bikáá' ól'íí dooleel.

Áltsoh Diłhxilgo Ádaalyaa: Doo Áltsoh Diłhxilgo Ádaalyaa Da:

- Bee ak'e'alchihí 2 nómbooígíí choo'jh.
- T'áá nida'idikidígi hazhó'ó bee náháne' t'aálá'igo bee dah da'ooshíí.
- Íishjáqshíí názbäsgo naaznilígíí biyi' áltsoh diłhxilgo asht'ish áadaale'.
- Nihi bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí bikáá'gi t'áadoo t'óó bóholníihgóó na'ot'eeshí.
- K'éé'olchxqohgo, t'áá át'é k'éé'olchxqoh dooleel. Doo hazhó'ó k'éeda'ashchxq'ígíí éí bee náháne' át'é hwiinidzin dooleel.
- Bee náháne' nida'idikid binómboo beelt'ego bideet'iígíí bee bá haz'ánigi t'éiyá choo'íí dooleel.

NAALTSOOS BEE Í'NEEL'QAHÍ BEE HADÍT'EHÍGÍÍ CHOO'ÍIGI

- Bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí bikáá' na'osohgo biighan, nidi bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí bikáá' nisoozoogíí doo bee nihá doodzoh da.
- Aají' o'oolkid bikeédóó, bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí biyi'dóó bee ní dahane'í niléí nihi bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí bikáá'ji' doodago názbäsgo naaznilígíí bikáá' anaadaodlééh lágo doodza.
- Díí naaltsoos wólta'í biyi' naaltsoos naastsoozígíí t'áadoo ałhxáqdanoolé'é doodago hadahosósí, doodago díí bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí doodago bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí díí haz'ánidóó ch'óohjaah lágo.

HÁ DOODZOHOÍGÍÍ

- Bee náháne' t'áá ákot'ego baa náhoolne'i bee t'aálá'í bee asdzohgo nihá doodzoh.
- Bee náháne' la' doo ákot'ego baa náhoolne'ígíí doo nihik'ihji' wolta' da; díí biniinaago, nida'idikid izháshíí bee baa náhodoonihígíí doo nihíl bée hozin da nidi t'áá át'é bee náháne' bikáá' adoołíí.

Díí bee í'neel'qahí biyi' bee nitsáhaskéezgo saad biyi'ígíí, la' naaltsoos saad bee ha'dilyaaígíí biyi'dóó hahaasdzhod doodago nidiilá, éí College Board doo t'áá iiyisíí yaa nitsékeesígíí át'éé da.

ÍIYISÍÍ BIDAHOLNÍÍH

Hoyahgo nómboo dóó/doodago saad bee álínígíí bee éédahozinígíí dabiká'ígíí éí bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí bá ts'ídá t'áá shahdii ádaat'é. Bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí biyi' A dóó B haz'ánigi názbäsgo naaznil bidadeet'iígíí t'áá biká'ígi át'éego bée da'odlééh.

A Form Code
(A) (A) (A) (A) (0) (0) (0)
(B) (B) (B) (B) (1) (1) (1)
(C) (C) (C) (C) (2) (2) (2)
(D) (D) (D) (D) (3) (3) (3)
(E) (E) (E) (E) (4) (4) (4)
(F) (F) (F) (F) (5) (5) (5)
(G) (G) (G) (G) (6) (6) (6)
(H) (H) (H) (H) (7) (7) (7)
(I) (I) (I) (I) (8) (8) (8)
(J) (J) (J) (J) (9) (9) (9)
(K) (K) (K) (K)
(L) (L) (L) (L)
(M) (M) (M) (M)
(N) (N) (N) (N)
(O) (O) (O) (O)
(P) (P) (P) (P)
(Q) (Q) (Q) (Q)
(R) (R) (R) (R)
(S) (S) (S) (S)
(T) (T) (T) (T)
(U) (U) (U) (U)
(V) (V) (V) (V)
(W) (W) (W) (W)
(X) (X) (X) (X)
(Y) (Y) (Y) (Y)
(Z) (Z) (Z) (Z)

B Test ID
(0) (0) (0) (0) (0) (0) (0)
(1) (1) (1) (1) (1) (1) (1)
(2) (2) (2) (2) (2) (2) (2)
(3) (3) (3) (3) (3) (3) (3)
(4) (4) (4) (4) (4) (4) (4)
(5) (5) (5) (5) (5) (5) (5)
(6) (6) (6) (6) (6) (6) (6)
(7) (7) (7) (7) (7) (7) (7)
(8) (8) (8) (8) (8) (8) (8)
(9) (9) (9) (9) (9) (9) (9)

1.2 1 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Saad Wólta'go Bee Í'neel'qahígíí

1 Dah shijaa'ígíí bágó t'áá láhígí át'éego oolkilígíí éí **60 dah alzhin**, dah shijaa'ígíí bee nihoolumzhiih go **5-dah alzhin** t'óó honigháníjí' nahgóó na'adáh bee hweedoo'aal. T'áá hait'éego bee áka'e'eyeed bee ná lá' azlígígo bee í'neel'qahí aniléehgogo, oolkilígíí dóó t'óó honigháníjí' nahgóó na'adáhígíí daats'i láhgo át'ée dooleeł. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí hane' yee nił iishjáni iiléeho t'áá shqodí hazhó'ó iisiniłts'áq'. Naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bik'ehgo nida'doonishígíí biyi' baa náhoone'go biká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonishí baa náhoone'ígíí baa hoone' bikéédóó haalki'.

Diné t'áá áltsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

K'ad 1 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Saad Wólta'go Bee Í'neel'qahígíí bee hahodoolzhish. T'áá bee hahoolzhiihí, 60 dah alzhin díí Dah Shijaa'ígíí binanilnish dooleeł 1 bee naa didoot'aal. Díí dah shijaa'ígíí iiltsohgo t'óó hónigháníjí' nahgóó na'adáh bee nihá hwiidoo'aal. Oolkił bee hahalzhishígíí dóó bee ne'halzhishígíí bikáá' ádeeeshláíł, dóó dah shijaa'ígíí alníí'góó hoolzhishgo dóó 5 dah alzhin yidziihgo bee nihíi hashne' dooleeł.

T'áá shqodí nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínígíí 1 Góne' Dah Shijaa'íjí' aq'óleéh. K'ad binaalnish nihidiíniidgo índa bidoołnish. Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí dóó naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bikáá' naalnishígíí bikáá' sinilgo iinosin. T'áadoo naaltsoos nát'áajigo ałhxáq' hidanoodlhéh. Iíshjáshjíi nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínígíí 1 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náháne' bikáá' adaałe' dooleeł dóó bee nida'ídikid nómboo bá nahaz'ánígi t'áá ákot'éego bee nídháháne'í dabiká'ígíí nináñol'ih. Na'ídikid la' t'áá hoolzhish góne' nát'áq' baa nídiidáál biniiyé bitis dooyáago, iíshjáshjíi bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí biyi' la' t'áá bá asdzohgo ádoolkííł. Bee náháne' láhgo ínaodlaago da, t'áá át'é hazhó'ó k'ée'doołchxqoł.

T'ahdo oolkilígíí ne' kóshléégóó áltsoh ó'oołago, díí dah shijaa'ígi nihinaanish ninánol'íjí dooleeł, nidi bee í'neel'qahí láhgo dah náádaashja'a'ígíí la' aq'óleéh lágo dooda. Bee náháne' doo ákot'éégóó baa náhoole'go nihá yiidzohígíí doo bididoo'nił da, áko nida'ídikid t'áá át'é baa náhoole', izháshjíi doo nihíi bééhozin da nidi.

K'ad, nihinaaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí 1 Góne' Dah Shijaa'íjí' aq'óleéh. Bik'ehgo áhodooniłígíí yídóoltah dóó binaalnish dooleeł. T'áá ánołtsoh hwiilíbee áadaat'.

Bee í'neel'qahí bee hahalzhishgo, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

K'ad oolkilígíí bi'ilnííh dooleeł.

1.2.1 Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish

30 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

1 dah shijaa'ígíí biyi' 30 dah alzin yidziih.

55 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

1 dah shijaa'ígíí biyi' 5 dah alzin yidziih.

T'áá 60 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í 'neel' aqáhí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nihinaanish ne' ólágh dóó nihi bee'ak'e'alchihí ne' ninohtjih.

1.2.2 Bee Í'neel'aqáhí Naaltsoos bee Hadít'ehígíí 1 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí

Díí kóqh bee í'neel'aqáhí naaltsoos bee hadít'ehígíí 1 góne' dah shijaa'ígíí biyi' bee hahool'áagi dabiká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonish baa náhoone'go dabikáá' át'é.

60 DAH ALZHIN, 47 NIDA'ÍDIKID (T' ÁÁ ŁÁHÍGI ÁT' ÉEGO OOLKIŁÍGÍÍ)

Bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínígíí biyi'1 Góne' Dah Shijaa'ígíí' ani'aad dóó díí dah shijaa'ígíí biyi' nida'ídikid baa náholne'.

BIK'EHHGO NIDA'DOONISHÍGÍÍ

T'áá saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí doodago alkéé' dah naazhjaa'ígíí bikéédóó t'áá dikwííshíi nida'ídikid bąqáh dahóló. Saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí doodago alkéé' dah naazhjaa'ígíí wóolta' bikéédóó, nida'ídikid bee náháne' saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí doodago alkéé' dah naazhjaa'ígíí bee daasdzhohígi át'éego doodago binahjí' át'éhgíí bee náholne' dóó nida'ashch'ąą' bidoaltq'ígíí (díí bii'nahaz'ąągo nidaashch'ąą'ígíí doodago bee nida'ashch'ąą'go bee baa hane'í áadaat'éhgíí) da bik'ehgo bik'ih doołnííh.

1.2.3 1 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédóó

Ólta'í t'áá ałtsoh bich'í, Diné bee í 'neel' aqáhí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nibee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bee í'neel'aqáhí naaltsoos bee hadilyaaígíí biyi' haa'ishíi ninaanish ne' iinilaajígi niniłtsóós. Nibee í'neel'aqáhí naaltsoos hadilyaaígíí ałch'í kónilééh dóó bikáá' nanilnishígíí bikáá' dah siłtsoozgo anilééh.

T'óó honigháníjí' nahgóó na'adáh biniiyé, Diné bee í 'neel' aqáhí yinaagháhígíí ádidooniił:

K'ad ałtsé ne' ádadiilnííl 5 dah alzhin t'oo honigháníjí' nahgóó na'adáh biniiyé.
T'áá shqodí díí bee nahaz'ánígíí hazhó'ó yisiniłts'ąą'.

- Díí k'ad t'óó honigháníjí' nahgóó na'adáhígíí dóó díí bee í'neel'aqáh biyi' bee nihá náhoot'aahígi t'áadoo bee í'neel'aqáh biyi' nida'ídikid t'áá haída bee bił ahíł halne'í doodago béésh bee hane'í dóó béésh tichíi'ii bee nida'anishí dah t'áadoo chool'íní.
- Díí haz'ánígíí tl'óogóó diniyáago, bee nahaz'ánígóó t'éiyá naniná, hahodiilá, doodago yah anída'aldahí.
- Bee nidahwiist'ánígóó t'éiyá yist'éí dóó doodłílgíí chodao'jh.
- T'áá shqodí la' nidahaz'ąągóó ólta'í nidaalnishígíí t'áá bá baa háqáh nosin dóó t'áadoo hahodiiláhí góyaa yádóltihí.

T'áá 5 dah alzhiní díí bee í'neel'aqáh bee hahodoolzhish.

T'óó honigháníjí' nahgóó na'adáh bikéédóó, Diné bee í 'neel' aqáhí yinaagháhígíí ádidooniił:

T'áá shqodí dah nánidaah. Díí bee í'neel'aqáhí dah naazhjaa'ígíí haalá la' aq'ájíił'jih bee nihíł hooshne'go índa.

1.3 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Saad Naadzoh dóó Saad Bee í' neel' qah

2 Dah shijaa'ígíí bágo t'áá láhígi át'éego oolkilígíí éí 35 dah alzhin. T'áá hait'éego bee áka'e'eyeed bee ná lá' azljjigo bee í'neel'qahí aniléehgogo, oolkilígíí dóó t'óó honigháníjí' nahgóó na'adáhígíí daats'i láhgo át'ee dooleeł. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí hane' yee nił iishjání iiléeho t'áá shqodí hazhó'ó iisiniłts'qá'. Naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bik'ehgo nida'doonishígíí biyi' baa náhoone'go biká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonishí baa náhoone'ígíí baa hoone' bikéédóó haalkí'.

Diné t'áá ałtsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

2 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náás hoolzhish dooleeł, Saad Naadzoh dóó Saad Bee Í'neel'qahí. T'áá bee hahoolzhiizhí, 35 dah alzhin díí Dah Shijaa'ígíí binanilnish dooleeł 2 bee naa didoot'áál. Oolkił bee hahalzhishígíí dóó bee ne'halzhishígíí bikáá' ádeeshláíł, dóó dah shijaa'ígíí ałníí'góó hoolzhishgo dóó 5 dah alzhin yidziihgo bee nihił hashne' dooleeł.

Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínígíí 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí bik'íninohtááh. K'ad binaahnish nihidiíniidgo índa bidoołnish. Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí dóó naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bikáá' naalnishígíí bikáá' sinilgo iinosin. T'áadoo naaltsoos nát'qajigo ałhxáqh nidanooldléhí. Iíshjáqshíñi nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínígíí 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náháne' bikáá' adaałe' dooleeł dóó bee nida'ídikid nómboo bá nahaz'ánígi t'áá ákot'éego bee nídaħáne'í dabiká'ígíí ninánoł'jh.

T'ahdoo oolkilígíí ne' kóshléégoo ałtsoh ó'oołago, díí dah shijaa'ígíi nihinaanish ninánol'jí dooleeł, nidi bee í'neel'qahí láhgo dah náádaashjaa'ígíí la' qaq'óleéh lágo dooda.

K'ad ninaaltsoos bee í'neel'qahí hadilyaaígíí 2 Dah Shijaa'ígíi qaq'ánilééh. K'ad bik'ehgo ahodoonilígíí yiniłta' dóó binanilnish dooleeł.

Bee í'neel'qahí bee hahalzhíishgo, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:
Oolkiłígíí k'ad bee hahoolzhiizh.

1.3.1 Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish

15 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

2 dah shijaa'ígíí biyi' 20 dah alzin yidziih.

30 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

2 dah shijaa'ígíí biyi' 5 dah alzin yidziih.

T'áá 35 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nihinaanish ne' ólájáh dóó nihi bee'ak'e'alchihí ne' ninohtjih.

1.3.2 Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadít'ehígíí 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí

Díí kójöh bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí 2 góne' dah shijaa'ígíí biyi' bee hahooláagi dabiká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonish baa náhoone'go dabikáá' át'é.

35 DAH ALZHIN, 44 NIDA'ÍDIKID (T' ÁÁ ŁAHÍGI ÁT' ÉEGO OOLKIŁÍGÍÍ)

Bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínígíí biyi' 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí aní'áad dóó díí dah shijaa'ígíí biyi' nida'ídikid baa náholne'.

BIK'EHGO NIDA'DOONISHÍGÍÍ

T'áá saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí doodago alkéé' dah naazhjaa'ígíí bikéédóó t'áá dikwííshíí nida'ídikid bąąh dahóló. Ła' nida'ídikid bá, saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí hait'éego binahjí' baa nitsáhákeesígíí bohóneedzágó baa hane'go náneé'jigo háádilyaaígíí bee nitsókees dooleeł. Ła' nida'ídikid bá, saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí hait'éego saad bee ádaalyaaígíí át'éego bee nida'iisdzíí', chooz'jjd, doodago bee hada'iisdzíí' háádadilyaaígíí bee nitsókees dooleeł. Saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí doodago bee nida'ídikid éí t'áála'í doodago naaki bee nida'ashch'aq'ígíí (díí bii'nahaz'ágó nidaashch'aq'ígíí doodago bee nida'ashch'aq'go bee baa hane'í ádaat'ehígíí da) bidaoltq'go éí díí ninánel'j dóó háádilnééh bee baa nitsókees dooleeł.

Nida'ídikid Ła' saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí biyi' biyaa da'asdzoohígíí bich'jí' nihi'iiłníih dooleeł. Nááná nida'ídikid Ła' saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí biyi' Łahgo haz'áqjí' ni'doołnih doodago saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí t'áá át'é baa nitsókees nihíl níigo nanihi'diłkid dooleeł.

Saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí doodago alkéé' dah naazhjaa'ígíí wóolta' bikéédóó, nida'ídikid bee nídhane' díí saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí biyi' bee na'asdzooyíí bohóneedzánígi át'éego bee doodzoh doodago saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí Bilagáana bizaad át'éhígíí át'éego naadzoh bibeet haz'áanii bik'ehgo hadilyaaígíí bik'ih doołnih dooleeł. Nida'ídikid lá'í da éí "NO CHANGE" ("DOO ŁAHGO ALNÉEH DA") bik'ih hodiińíh bąąh daholq'go dooleeł. Díí bik'ih hodiińihígíí saad bee hada'dilyaa dah naazhjaa'ígíí biyi' dah shijaa'ígíí bideet'i'ígíí t'áá ákot'é nínízingo bik'ih doołníh.

1.3.3 2 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédóó

Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nibee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadilyaaígíí biyi' haa'ishíí ninaanish ne' iinilaatíígi niniłtsóós. Nibee í'neel'qahí naaltsoos hadilyaaígíí ałch'jí' kónilééh dóó bikáá' nanilnishígíí bikáá' dah siłtsoozgo anilééh.

1.4 3 Góne' Dah Shijaa'ígíí: Ánéelt 'e' Naadzohgo Bee í'neel'qahí - Doo Bee Ałhxí' ayiidzohí Choo' ínígíí

3 Dah shijaa'ígíí bágó t'áá Łahgo át'éego oolkiłígíí éí 25 dah alzhin, dah shijaa'ígíí bee nihołzhiiž go 5-dah alzhin t'óó honígháníjí' nahgóó na'adáh bee hweedoo'aal. T'áá hait'éego bee áka'e'eyeed bee ná lá' azlıjigo bee í'neel'qahí aniléehgogo, oolkiłígíí dóó t'óó honígháníjí' nahgóó na'adáhígíí daats'i' Łahgo át'ée dooleeł. Diné bee í'neel'qahí

yinaagháhígíí hane' yee nił ííshjání iiléeho t'áá shqodí hazhó'ó íísiniłts'áq'. Naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bik'ehgo nida'doonishígíí biyi' baa náhoone'go biká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonishí baa náhoone'ígíí baa hoone' bikéédóó haalki'.

Diné t'áá ałtsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

3 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náás hoolzhish dooleeł, Ánéelt'e' Naadzohgo Bee Í'neel'qah - Doo Bee Ałhxí'ayiidzohí Choo'inígíí. T'áá bee hahoolzhizhí, 25 dah alzhin díí Dah Shijaa'ígíí binanilnish dooleeł 3 bee naa didoot'aál. Dií dah shijaa'ígíí iiltsohgo, t'óó honigháníjí' nahgóó nádiidaał. Oolkił bee hahalzhishígíí dóó bee ne'halzhishígíí bikáá' ádeeshláał, dóó dah shijaa'ígíí ałníí'góó hoolzhishgo dóó 5 dah alzhin yidziihgo bee nihił hashne' dooleeł.

Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínigíí 3 Góne' Dah Shijaa'íjí' bik'íninohtááh. K'ad binaalnish nihidiíniidgo índa bidoołnish. Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí dóó naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bikáá' naalnishígíí bikáá' sinilgo íínosin. T'áadoo naaltsoos nát'qajigo ałhxááh nidanooldléhí. Ííshjáqshíi nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' ál'ínigíí 3 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náháne' bikáá' adaałe' dooleeł dóó bee nida'ídikid nómboo bá nahaz'ánígi t'áá ákot'éego bee nídaħáne'í dabiká'ígíí ninánoł'jh.

Nida'ídikidígií la' bee náháne' t'áá iídáq' dabikáa'go t'óó la' bik'izh diilnih, bidi akéedi t'áá dikwíhí nida'ídikid ółta'í t'áá bí bee náháne' áyiil'jjh. Dií nida'ídikígií bee náháne' hadilnééh bik'eh nida'doonishígíí éí naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí biyi' bikáá'. 4 haz'á biláá doo choidíil'jjl da bee náháne' aniléehgo, ako nidi la' bee nídaħáne' doo t'áá 4 haz'á choidool'iif da.

Ákóne', Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Izháshíi díí dah shijaa'ígíí éí nómboo ánéelt'e' naadzooígíí át'é, bee í'neel'qahí díí dah shijaa'ígíí bee ałhxí'ayiidzohí choidíil'jjl doo bee náhaz'áq da. Bee ałhxí'ayiidzohí 4-bee na'anishígíí bee áka'a'dooowł biniiyé choidoo'jjlígi bee nihá lá' azljjigo t'éiyá áadóó éí t'áá shqodí bee ałhxí'ayiidzohí bikáá' naalnishígíí t'áá biyaadi sool'á.

T'ahdoo oolkilígií ne' kóshléégoo ałtsoh ó'oołaago, díí dah shijaa'ígi nihinaanish ninánol'jj dooleeł, nidi bee í'neel'qahí ɬahgo dah náádaashja'aígíí la' qaq'ólééh lágó dooda.

K'ad ninaaltsoos bee í'neel'qahí hadilyaaígíí 3 Dah Shijaa'ígi aq'ánileéh. K'ad bik'ehgo ahodooniłlígií yiniłta' dóó binanilnish dooleeł.

Bee í'neel'qahí bee hahalzhishgo, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Oolkiłlígií k'ad bee hahoolzhizh.

1.4.1 **Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish**

10 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

3 dah shijaa'ígíí biyi' 15 dah alzin yidziih.

20 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

3 dah shijaa'ígíí biyi' 5 dah alzin yidziih.

T'áá 25 dah alzhin bikéédóó, Diné bee í 'neel' aqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nihinaanish ne' ólágh dóó nihi bee'ak'e'alchihí ne' ninohtjih.

1.4.2 Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadít'ehígíí 3 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí

Díí kójoh d bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí 3 góne' dah shijaa'ígíí biyi' abiká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonish baa náhoone'go dabikáá' át'é.

25 DAH ALZHIN, 17 NIDA'ÍDIKID (T' ÁÁ ŁAHÍGI ÁT' ÉEGO OOLKIŁÍGÍÍ)

Bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí biyi' 3 Góne' Dah Shijaa'íjj' ani'áad dóó díí dah shijaa'ígíí biyi' nida'ídikid baa náholne'.

BIK'EHGO NIDA'DOONISHÍGÍÍ

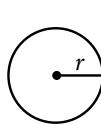
1-13 nida'ídikid biniiyé, bee nida'ídeekidígíí t'áá át'é bee náholne', bee náháne' beełt'ehígíí bik'ih doołnííh, dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí biyi' názbąsgo naaznil bidadeet'i'ígíí dah daoshíjjh. 14-17 nida'ídikid biniiyé, bee nida'ídeekidígíí bee náholne' dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí biyi' bikáá' néhédzöhígíí biyi' bee náháne' ólééh. Nida'ídikid 14 hait'éego bikáá' néhédzöhígíí biyi' bee náháne' ádoonlı́lgíí biniiyé t'áá shqodí bik'ehgo nida'doonish baa nanitáh. Bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí biyi' t'áá nahaz'ágóó bikáá' na'adzo biniiyé choinił'íjjh.

HANE' BEE IŁ DAHANE' ÍGÍÍ

1. Bee ałhxí'ayiidzóhí choo'ínigíí t'áá bee haz'áq.
2. Ałhxída'ayiidzöhígíí biyi' variables dóó expressions daalyéego biyi' daasdzhohígíí t'áá át'é chodaoz'íjjdígíí nómboo yánaazjñh nidi t'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa.
3. Díí bee í'neel'qahí biyi' nida'asdzhoh bee nida'ashch'ąą'ígíí hólónígíí éí hada'diidzoh doodago naneeshté'iizhgo da'ídzoh éí nidaashch'ąą' nidi t'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa.
4. Nida'asdzhoh bee nida'ashch'ąą'ígíí t'áá át'é hóteelgo haz'ággi nidaasdzhoh nidi t'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa.

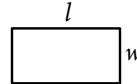
5. T'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa, nómboo bee na'asdzhoh biyi' f éí nómboo ádanéelt'e' dabiká'ígíí x dií éí $f(x)$ nómboo ádaat'é.

BINAHJI' ÉÉDAHOZINÍGÍÍ

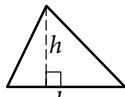

$$A = \pi r^2$$

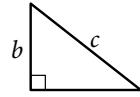
$$C = 2\pi r$$

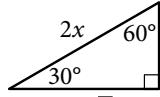
$$A = l w$$

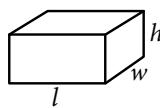
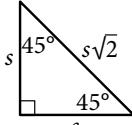
$$A = \frac{1}{2} b h$$

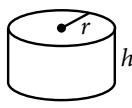
$$c^2 = a^2 + b^2$$

Táago Daastl'ahgo Naazinígíí

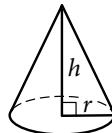
$$V = l w h$$

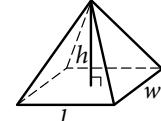
$$V = \pi r^2 h$$

$$V = \frac{4}{3} \pi r^3$$

$$V = \frac{1}{3} \pi r^2 h$$

$$V = \frac{1}{3} l w h$$

Nazbás biyi' náhasdzogo ałhéé'ídzooígíí bidegree éí 360.

Náhasdzogo ałhéé'ídzooígíí ałníí'dóó bibaqhji' ídzooígíí éí 2π .

Táago yistl'ah degrees bee bída'néél'aqadígíí ałhiidzohgo éí 180.

BIK'EHGO NIDA'DOONISHÍGÍÍ

14-17 nida'ídikid biniiyé, bee nida'ídeekidígíí bee náholne' dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'inígií biyi' bikáá' néhédzöhígíí biyi', hoyahgo bee baa hane'ígi át'éego, bee náháne' ólééh.

1. Doo bee haz'aqá da nidi, noolkálígíí hodahgo sits'aa' naaznilígíí biyi' nihee náháne' ółj áko názbäsgo naaznilígíí hazhó'ó bee hadol'jh nihi'di'níh. Názbäsgo naaznil biyi' hazhó'ó ałtsoh dah dainishj'igíí t'éiyá bee nádoodzoh.
  2. T'aálá'í hadiit'i'igíí biyi' názbäsgo naaznilígíí t'aálá'igo dah dailzhj'h biláágóogo éí nida.
  3. Nida'ídikid bee náháne' doo la' názbäṣ bi'ohígíí adin.
  4. Nida'ídikid la' bee náháne'í t'aálá'í biláá bee náháne' t'áá ákodaat'ée shashin. Kwe'é haz'ánigi, bee ní dahane' bikáá' néhédzóhígííéí t'aálá'í bee náháne'.
  5. **Nómboo Áltaanásnilígíí** díí éí $3\frac{1}{2}$ bikáá'go bee ní dahane' bikáá' néhédzóhígíí éí bikáá'di díigi át'ego doodzoh 3.5 doodago 7/2. éí
bikáá' néhédzóhígíí biyi' ádoolníił, $3\frac{1}{2}$ díigi át'ego yaa náhodoolnih doo éí, $3\frac{1}{2}$ da.)
  6. **Bee Ní dahahne' dóó bi'aqá dah alzhinígíí:** T'aá hait'ego da bee náháne' dóó bi'aqá dah alzhinígíí nómboo bił sinilígíí bee ní dahane' bikáá' néhédzóhígííéí biihah alnáehgo bikáá' adoolníił biláago doodahgogo, náás doo'nił doodago bi'oh ádoolníił daats'i, nidi bikáá' néhédzóhígíí bikáá' t'áá át'ego nineedéeh dooleel.

Bee Náhane': $\frac{7}{12}$

Bee Náhane': 2.5

Sits'a'ā → sinilígíi biy'i bee náhane' anílééh.	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>7</td><td>/</td><td>1</td><td>2</td></tr> <tr> <td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr> <td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr> <td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr> <td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr> <td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr> <td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr> <tr> <td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td></tr> <tr> <td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr> <tr> <td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td></tr> <tr> <td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td></tr> </tbody> </table>	7	/	1	2	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6	7	7	7	7	8	8	8	8	9	9	9	9
7	/	1	2																																										
0	0	0	0																																										
1	1	1	1																																										
2	2	2	2																																										
3	3	3	3																																										
4	4	4	4																																										
5	5	5	5																																										
6	6	6	6																																										
7	7	7	7																																										
8	8	8	8																																										
9	9	9	9																																										
Bee — nídahane' bikáá' néhédzó- hígíi.																																													

	2	.	5
○	○	○	○
○	○	○	○
1	2	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	○
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9

← Dah alzhinígíí

Bee lá dooleelígi át'éego $\frac{2}{3}$ bikáá' ádoonítígíí:

--	--	--

Bee Náhane': 201 - t'áá hájígoshjí t'áá ákót'é

A 4x4 grid puzzle. The top row contains the numbers 2, 0, 1, and an empty cell. The second row contains an empty cell, 1, 0, and an empty cell. The third row contains 1, 1, an empty cell, and 1. The bottom row contains 3, 3, 3, and an empty cell. Each cell contains either a number or a small circle.

BAAÁKOHWIINI-
DZINÍGÍÍ:
T'áá hádííshjíí
noolkálígíí, haz'ánígíí
bee haz'ánígíí bee
hahwiizhííshgo anilééh.
Nookáál doo
choinííjhíígíí
bíñidíi t'áá
géedgo anilééh.

1.4.3 3 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédoo

Ółta'í t'áá ałtsoh bich'jí, Diné bee í ' neel ' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nibee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bee i'neel'ąqáhí naaltsoos bee hadilyaaígíí biyi' haa'íshíjíí ninaanish ne' iinilaagi niniłtsóós. Nibee i'neel'ąqáhí naaltsoos hadilyaaígíí ałch'i' kónilééh dóó bikáá' nanilnishígíí bikáá' dah siłtsoozgo anilééh.

T'óó honigháníjí' nahgóó na'adáh biniiyé, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

K'ad altsé ne' ádadiilníł t'oo honigháníjí' nahgóó na'adáh biniiyé. T'oo honigháníjí' nahgóó na'adáh biniiyé, yits'éí la' noojaa'go, bee nidahwiist'ánigóó t'éiyá choinoł'ji dooleel. Altsédáq' át'éhéęgi át'éego, díí haz'ánigíí tl'óogóó diniyáago, bee nahaz'ánigóó t'éiyá naniná, hahodiilá, doodago yah anida'aldahí. T'óó honigháníjí' nahgóó na'adáhígíí t'aadoo bee í'neel'qahí biyi' nida'ídikid t'áá haída bee bił ahił halne'í doodago béesh bee hane'í dóó béesh kichii'ii bee nida'anishí dah t'áadoochool'íni. Díí haz'ánigíí tl'óogóó diniyáago,

T'áá 5 dah alzhiní díí bee í'neel'qahí bee hahodoolzhish.

T'óó honigháníjí' nahgóó na'adáh bikéédóó, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

T'áá shqodí dah nánidaah. Díí bee í'neel'qahí dah naazhjaa'ígíí haalá la' qaq'ájiił'jih bee nihił hooshne'go índa.

1.5 **4 Góne' Dah Shijaa'ígíí, Ánéelt'e' Naadzohgo Bee Í'neel'qah Bee Ałhxí'ayiidzóhí choo'ínígíí**

4 Dah shijaa'ígíí bágo t'áá láhigi át'éego oolkiłígíí éí **45 dah alzhin**. T'áá hait'éego bee áka'e'eyeed bee ná lá' azljiigo bee í'neel'qahí aniléehgogo, oolkiłígíí dóó t'óó honigháníjí' nahgóó na'adáhígíí daats'i láhgo át'ee dooleel. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí hane' yee nił iishjáni iileeho t'áá shqodí hazhó'ó iisiniłts'áá'. Naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadít'ehígíí bik'ehgo nida'doonishígíí biyi' baa náhoone'go biká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonishí baa náhoone'ígíí baa hoone' bikéédóó haalki'.

Ólta'í t'áá ałtsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

4 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náás hoolzhish dooleel, Ánéelt'e' Naadzohgo Bee Í'neel'qah - Bee Ałhxí'ayiidzóhí Choo'ínígíí. T'áá bee hahoolzhiihí, 45 dah alzhin díí Dah Shijaa'ígíí binanilnish dooleel 4 bee naa didoot'áál. Oolkił bee hahalzhishígíí dóó bee ne'halzhishígíí bikáá' ádeeshliił, dóó dah shijaa'ígíí ałníi'góó hoolzhishgo dóó 5 dah alzhin yidziihgo bee nihił hashne' dooleel.

Diné bee í' neel' qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Díí dah shijaa'ígíí bee ałhxí'ayiidzóhí choinoł'ji go biighah. Bee ałhxí'ayiidzóhí nihee hólqogo, t'áá shqodí bik'éstí'ígíí nahjí' kólééh dóó k'ad bikáá' nidaalnishígíí t'áá bikáá' dah sohaah. Bee í'neel'qahí biyi' hoolzhishgo bee ałhxí'ayiidzózí bizis bí'nidii t'áá bikáá' nidaalnishígíí biyaadi si'áago íinosin.

Íízháshjíi díí dah shijaa'ígíí bee ałhxí'ayiidzóhí choo'j bee nihá haz'áq nidi, bee nida'ídikid t'áá át'é bee ałhxí'ayiidzóhí t'aágéed nidi bee nídháhé. Bee ałhxí'ayiidzóhí choinoł'ji go, t'áá shqodí bénálniih díí bik'ehgo nida'anishí náahéesdzooígíí t'áá bik'ehgóó ó'óí'jh:

- Bee ałhxí'ayiidzóhí bikáá' nidaalnishígíí t'áá bikáagi dah si'á doodago nááná la' ólta'í nihinaanish doo yinéł'ji dago dah ho'áál.
- Bee ałhxí'ayiidzóhí t'aadoo ałghaná'ót'ahí doodago ałnáá'ót'ahí.
- Bee ałhxí'ayiidzóhí bijéí la' bi'ąą naajaahgo, bikáá' nidaalnishígíí t'áá biyaadi soołnil.

- Bee ałhxí'ayiidzóhí nihits'áqá haada yidzaago dóó bijéí ła' bi'aqá naajaahgo doodago bee ałhxí'ayiidzóhí ła' bi'aqá nináánaháago, yah didoołnih. Nihich'í' deesháałgo bee nihíka'adeeshwoł. Doo ła' bi'aqá naaháágóogo, bee i'neel'aqahí t'áá binaalnish dóó wiłbee ót'jh.

Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' áł'ínígíí 4 Góne' Dah Shijaa'íjí' bik'íninohtááh. K'ad binaahnish nihidiíniidgo índa bidoołnish. Nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí dóó naaltsoos bee i'neel'aqahí bee hadít'ehígíí bikáá' naalnishígíí bikáá' sinilgo íinosin. T'áadoo naaltsoos nát'ájigó ałhxááh nidanooldléhí. Ííshjááshhí nihi bee náháne' naaltsoos bikáá' áł'ínígíí 4 Góne' Dah Shijaa'ígíí bee náháne' bikáá' adaałe' dooleeł dóó bee nida'ídikid nómboo bá nahaz'ánígi t'áá ákot'éego bee ní daháne'í dabiká'ígíí ninánoł'jh.

Nida'ídikidgíí ła' bee náháne' t'áá iídáqá' dabikáá'go t'óó ła' bik'izh diilnih, bidi akéedi t'áá dikwíhí nida'ídikid ółta'í t'áá bí bee náháne' áyił'íjh. Díí ałtséédáqá' dah shijaa'ígíí hadinilaah yéęgi át'éego hanáadidlééh.

Diné bee i'neel'aqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

T'ahdoo oolkilígíí ne' kóshléégóo ałtsoh ó'oołago, díí dah shijaa'ígi nihinaanish ninánol'íjí dooleeł, nidi bee i'neel'aqahí ɬahgo dah náádaashjaa'ígíí ła' aq'ółééh lágo dooda.

K'ad ninaaltsoos bee i'neel'aqahí hadilyaaígíí 4 Dah Shijaa'ígí aq'ánilééh. K'ad bik'ehgo ahodoonilígíí yiniłta' dóó binanilnish dooleeł.

Bee i'neel'aqahí bee hahalzhíishgo, Diné bee i'neel'aqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Oolkilígíí k'ad bee hahoolzhiizh.

Dah Shijaa'ígíí biyi' hoolzhish

20 dah alzhin bikéédóó, Diné bee i'neel'aqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

4 dah shijaa'ígíí biyi' 25 dah alzin yidziih.

40 dah alzhin bikéédóó, Diné bee i'neel'aqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

4 dah shijaa'ígíí biyi' 5 dah alzin yidziih.

T'áá 45 dah alzhin bikéédóó, Diné bee i'neel'aqahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nihinaanish ne' ółáqáh dóó nihi bee'ak'e'alchihí ne' ninohtjih.

1.5.2 Bee Í'neel'qahí Naaltsoos bee Hadít'ehígíí 4 Góne' Dah Shijaa'ígíí Bik'ehgo Nida'doonishígíí

Díí kójoh d bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí 4 góne' dah shijaa'ígíí biyi' abiká'ígíí éí bik'ehgo nida'doonish baa náhoone'go dabikáá' át'é.

45 DAH ALZHIN, 31 NIDA'ÍDIKID (T' ÁÁ ŁAHÍGI ÁT' ÉEGO OOLKIŁÍGÍÍ)

Bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí biyi' 4 Góne' Dah Shijaa'íjj' ani'áad dóó díí dah shijaa'ígíí biyi' nida'ídikid baa náholne'.

BIK'EHGO NIDA'DOONISHÍGÍÍ

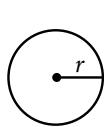
1-27 nida'ídikid biniiyé, bee nida'ídeekidígíí t'áá át'é bee náholne', bee náháne' beełt'ehígíí bik'ih doołnííh, dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí biyi' názbąsgo naaznil bidadeet'i'ígíí dah daoshíjjh. 28-31 nida'ídikid biniiyé, bee nida'ídeekidígíí bee náholne' dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí biyi' bikáá' néhédzöhígíí biyi' bee náháne' ólééh. Nida'ídikid 28 hait'éego bikáá' néhédzöhígíí biyi' bee náháne' ádoonilílgíí biniiyé t'áá shqodí bik'eho nida'doonish baa nanitáh. Bee í'neel'qahí naaltsoos bee hadít'ehígíí biyi' t'áá nahaz'ágóó bikáá' na'adzo biniiyé choinił'íjjh.

HANE' BEE IŁ DAHANE' ÍGÍÍ

1. Bee ałhxí'ayiidzóhí choo'ínigíí **doo bee haz'aq da.**
2. Ałhxída'ayiidzöhígíí biyi' variables dóó expressions daalyéego biyi' daasdzhögíí t'áá át'é chodaoz'íjjdígíí nómboo yánaazjñh nidi t'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa.
3. Díí bee í'neel'qahí biyi' nida'asdzhoh bee nida'ashch'aq'ígíí hólónígíí éí hada'diidzoh doodago naneeshté'iizhgo da'ídzoh éí nidaashch'aq' nidi t'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa.
4. Nida'asdzhoh bee nida'ashch'aq'ígíí t'áá át'é hóteelgo haz'ággi nidaasdzhoh nidi t'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa.

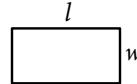
5. T'áá hait'éego anáánalyaago bee hane'go índa, nómboo bee na'asdzhoh biyi' f éí nómboo ádanéelt'e' dabiká'ígíí x dií éí $f(x)$ nómboo ádaat'é.

BINAHJI' ÉÉDAHOZINÍGÍÍ

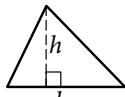

$$A = \pi r^2$$

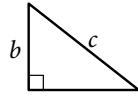
$$C = 2\pi r$$

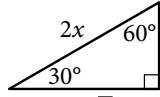
$$A = l w$$

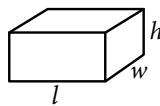
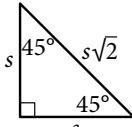
$$A = \frac{1}{2} b h$$

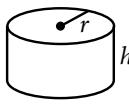
$$c^2 = a^2 + b^2$$

Táago Daastl'ahgo Naazinígíí

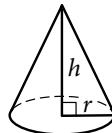
$$V = l w h$$

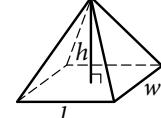
$$V = \pi r^2 h$$

$$V = \frac{4}{3} \pi r^3$$

$$V = \frac{1}{3} \pi r^2 h$$

$$V = \frac{1}{3} l w h$$

Nazbás biyi' náhasdzogo ałhéé'ídzooígíí bidegree éí 360.

Náhasdzogo ałhéé'ídzooígíí ałníí'dóó bibaqhji' ídzooígíí éí 2π .

Táago yistl'ah degrees bee bída'néél'aqadígíí ałhiidzohgo éí 180.

BIK'EHGO NIDA'DOONISHÍGÍÍ

28-31 nida'ídikid biniiyé, bee nida'ídeekidígíí bee náhołne' dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'iníigíí biyi' bikáá' néhédzöhígíí biyi', hoyahgo bee baa hane'ígi át'éego, bee náháne' ólééh.

1. Doo bee haz'áq da nidi, noolkálígíí hodahgo sits'aa' naaznilígíí biyi' nihee náháne' ółj áko názbäsgo naaznilígíí hazhó'ó bee hadol'jh nihi'di'nih. Názbäsgo naaznil biyi' hazhó'ó ałtsoh dah dainishjí'igü t'éiyá bee nádoodzoh.
  2. T'aálá'í hadiit'i'igü biyi' názbäsgo naaznilígíí t'aálá'igo dah dailzhjíñ biláágóogo éí nida.
  3. Nida'ídikid bee náháne' doo ła' názbäṣ bi'ohígíí adin.
  4. Nida'ídikid ła' bee náháne'í t'aálá'í biláá bee náháne' t'áá ákodaat'ée shashin. Kwe'é haz'ánigi, bee nídaħane' bikáá' néhédzóhígííéí t'aálá'í bee náháne'.
  5. **Nómboo Altaanásnilígíí** díí éí $3\frac{1}{2}$ bikáá'go bee nídaħane' bikáá' néhédzóhígíí éí bikáá'di díigi át'éego doodzoh 3.5 doodago 7/2. (éí bikáá' néhédzóhígíí biyi' ádoolniíł, 31/2 díigi át'éego yaa náħodoolnih doo éí, $3\frac{1}{2}$ da.)
  6. **Bee Nídaħahne' dóó bi'qaq dah alzhinígíí:** T'aá hait'éego da bee náháne' dóó bi'qaq dah alzhinígíí nómboo bił sinilígíí bee nídaħane' bikáá' néhédzóhígííéí bīighah alnēehgo bikáá' adoolniíł biláago doodahgogo, náás doo'nił doodago bi'oh ádoolniíł daats'i, nidi bikáá' néhédzóhígíí bikáá' t'aá át'é nineedéeh dooleel.

Bee Náhane': $\frac{7}{12}$

Bee Náhane': 2.5

Sits'aa' → sinilígíi biy' bee náhane' aniléeh.																																													
Bee → nídahane' bikáá' néhdézó- hígíi.	<table border="1"> <tr><td>7</td><td>/</td><td>1</td><td>2</td></tr> <tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td></tr> <tr><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td></tr> <tr><td>8</td><td>8</td><td>8</td><td>8</td></tr> <tr><td>9</td><td>9</td><td>9</td><td>9</td></tr> </table>	7	/	1	2	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6	7	7	7	7	8	8	8	8	9	9	9	9
7	/	1	2																																										
0	0	0	0																																										
1	1	1	1																																										
2	2	2	2																																										
3	3	3	3																																										
4	4	4	4																																										
5	5	5	5																																										
6	6	6	6																																										
7	7	7	7																																										
8	8	8	8																																										
9	9	9	9																																										

/	1	2	Dóó bi'qá bee asdzo hígíí
---	---	---	---------------------------------------

Bee lá dooleelígi át'éego $\frac{2}{3}$ bikáá' ádoonítígíí:

.	6	6	6
	1	1	1
0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9

.	6	6	7
	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	
8	8	8	8
9	9	9	9

Bee Náhane': 201 - t'áá háájíqoshíí t'áá ákót'é

A 4x4 grid puzzle with numbers 1-3 and symbols 0, 1, 2, 3. The grid has a 201 watermark.

A 4x4 grid puzzle. The top row contains the numbers 2, 0, 1, and an empty circle. The second row has circles containing 1, 0, 1, and 0. The third row has circles containing 1, 1, 0, and 1. The bottom row has circles containing 3, 3, 3, and 3. Some cells are shaded black.

BAAÁKOHWIINI-
DZINÍGÍÍ:
T'áá hádííshíí
noolkálígíí, haz'ánígí
bee haz'ánígíí bee
hahwiizhííshgo anilééh.
Nookál doo
choinííjjihígíí
bíínidíí t'áá
qéedqo anilééh.

1.5.3 4 Góne' Dah Shijaa'ígíí bikéédoo

Diné bee í'neel'ąąhí yinaagháhígíí ádidooniił:

Naaltsoos bee náhane' bikáá' al'ínígíí ałch'íí anilééh naaltsoos 1 góne' siltsoozígíí akáá'di siltsooz dooleéł. Ninaaltsoos bee i'neel'aah bee hadít'éhígíí ałch'íí anilééh.

**Diné t'áá ałtsoh hasht'e' ádadiilyaago, Diné bee í 'neel' ąqahí yinaagháhígíí
ádidooniit:**

T'ahdoo bee í'neel' ąqahí bee binida'anishí náhashláhí, t'áá shqodí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí tsii'ha'yaago ninołtsóós. Naaltsoos bee náháne' bikáá' al'íní nitsaago bee bik'e'ashchínígíí choinil'jigo, 7 góne' naaltsoos siłtsoozíjí' ąq'ólééh. Naaltsoos Hadilnéhígíí Binómboo Dóó/Doodago Saad Bee Álínígíí Bee Béédahozinígíí biyi' A haz'ánigi daats'i hadinilaaígíí baa nanitah. Nibee í'neel' ąqahí náyiidzoh biniiyé díí Naaltsoos Hadilnéhígíí Binómboo Dóó/Doodago Saad Bee Álínígíí Bee Béédahozinígíí iiyisií bee haz'á. Nááná B dóó C nahaz'ánigíí daats'i ałtsoh hadinilaaígíí baa nanidtah. T'áá shqodí nahaz'ánigíí hadilnéhígíí bee níka'e'eyeedgo biniiyé yah didílnih.

2 Ida'neelqahí bikéédóó

2.1 Bi'ílnii'

Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nizhóní bíighah – bee í'neel'qahí ałtsoh óołaa. T'áá shqodí nihi'niłnii'jí' t'áá dah soodáh.

2.1.1 Naaltsoos Bee Í'neel'qahí Bee Hadilyaaígíí dóó Nááná Ła' Bee Í'neel'qahí Bee Binida'anish Náhadláhígíí

Diné t'áá ałtsoh hasht'e ádadiilyaago, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

K'ad éí nihi naaltsoos bee í'neel'qahí bee hadilyaaígíí nihits'áq' náhashláah dooleeł. T'áá shqodí bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínígíí bikáá' naalnishígíí bikáá'gi dah siłtsoozgo iínósin dóó t'áadoo iits'aí soodáh.

2.1.2 Ałtsoh E'lnééh

Ólta'í t'áá ałtsoh bich'í, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáagi bee naa ní dahane' doo bee í'neel'qahí bee hane'í t'ahdii hadiléehgo, t'áá shqodí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáá' nidaalnishí bikáá'gi tsii'hayaa niníłtsóós. Díí ólta'í bi'nishnííh bináh ałtsé t'áadoo iits'aí sinídá dóó bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí t'áadoo bikáá' na'ízooí. Hodíina'go bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí ałtsoh hadilnéehgi bee nika'adeeshwoł.

Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáagi doo bee í'neel'qahí bee hane'í ałtsoh hadiléehgo, t'áá shqodí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bikáá' nidaalnishí bikáá'gi tsii'hayaa niníłtsóós. T'áá shqodí nihi'niłnii'jí' t'áadoo iits'aí soodáh.

2.1.3 Da'ólta'í Bi'ilnííh Biniiyé Hasht'e' Hodi'nééh

Da'ólta'í Bi'ilnííh Bibiiyé Hasht'e' A'diilyaaígíí Bá

Ni dóó nááná la' da'ólta'í nihi'ilnííh biniiyé hasht'e' á'doolyaágíí (bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínígíí ałtsoh hadoołaago) Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí éí kohjí' **Bee Náháne' Naaltsoos Bikáá' Al'íní Náhadláhígíí dóó Da'ólta'í Bi'ilnííhígíí** náás dah diighááh.

Da'ólta'í Bee Náháne' Naaltsoos Biką́ Al'ínígíí T'ahdii Hadeidiléhígíí Bá

Ałtsé da'ólta'í bi'ilnííh biniiyé hasht'e' ádadolzinígíí bida'iilnííh biná aba' sínídáh. Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí bik'ehgo nida'doonishígíí t'áá náás yaa halne' dooleeł.

2.1.4 Bee Náháne' Naaltsoos Bikáá' Al'ínígíí Ałtsoh Hadilnéhígíí

Ólta'í t'áá ałtsoh bich'í, Diné bee í'neel'qahí yinaagháhígíí ádidooniił:

Nihinaaltsoos *Student Answer Sheet Instructions* nihaaní'ánée haa'aah.
Nihinaaltsoos biyi' bee nida'doonishígíí go bee akék'eh noł'íjí dooleeł.

Ólta'í t'áá ałtsoh bich'í, Diné bee í'neel'ąqahí yinaaghahígíí ádidooniił:

Bee náháne' naaltsoos bik'áá' al'ínigíí 2 góne' siltsoozíjí' aq'ólééh. Bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí t'áá íídáq' háadi nighanígíí bikáá'go, díí t'áá ákot'éego biká'igíí bee lá ninizijh. Nighanídi t'áá ákot'éego bikáá'go, 9 dóó niléí 13 nahaz'ánigíí bitis dah diináah. Nighanídi t'áá hait'éego da oodzíí' yiniłtsáqgo doodago nighanídi doo naaltsoos bee el'íní bikáá'góogo, bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí biyi' nighanídiyígíí t'áá ákot'éego bikáá' anilééh dooleeł.

Ólta'í t'áá ałtsoh dabighanídi yikáá' ádeiléhígíí bich'í, Diné bee í' neel' ąqahí yinaaghahígíí ádidooniił:

Nihinaaltsoos *Student Answer Sheet Instructions* biyi' bik'ehgo ahodoonilígíí t'áá bik'ehgo 9 dóó niléí 13 nahaz'ánigíí nighanídiyígíí hadilééh dóó názbäsgo naaznil bidadeet'i'igíí dah daidíishjíł. T'áá hait'éego da nida'ídikid nihee hólqogo yah doołníih. Nighanídiyígíí ɬahgo ádzaago, ni College Board bee náha'dít'ehígíí biyi' ɬahgo anánidléehgo biiğah.

14 haz'ánigíí biniiyé, Diné bee í'neel'ąqahí yinaaghahígíí ádidooniił:

14 nahaz'ánigíí éí nibéésh bee hane'í yina'ídilkid. Béésh bee hane'í naat'ahígíí binómboo U.S. biyi' ádaalyaaígíí t'éiyá bee haz'á.

Díí haz'ánigíí éí t'áá hó jinízingo hadil'jh. Bee ałgha'deest'ánigíí bee náháne' naaltsoos bikáá' al'ínigíí bikáá' yisdzohígíí bee lá' asinił"jigo, nibéésh bee hane'í anilééh. T'áá shqodí ałtsoh óołaago hadooghał.

15 haz'ánigíí biniiyé, Diné bee í'neel'ąqahí yinaaghahígíí ádidooniił:

15 nahaz'ánigíí éí College Board biyi' Student Search Service (Ólta'í Ha'nitáh Bee Áká'aná'awo'í) daats'í bee atah nináá nínízinígíí yina'ádiłkid. Díí bee áka'anida'awo'í éí t'áá ha'át'iishjíł bee adahazt'i'igíí yee nik'a'doolwoł. Student Search Service (Ólta'í Ha'nitáh Bee Áká'aná'awo'í) bee "Yes" ("Aoo") diniego éí hodahgo bidziilgo da'ólta'igíí, ólta' biniiyé béeso yókeed doo béeso yee ííł'ínigíí, dóó nááná ɬa' da'ólta' bił nahaz'ánigíí díí ólta' bee ódahoo'aah dóó béeso bee áka'ada'iyyeed bee adahazt'i'igíí bee baa dahane' nich'í' yó'oolkąqahgo nich'í' adeil"jíł dooleeł. Nihinaaltsoos *Student Answer Sheet Instructions* biyi' bee nida'doonish bikék'eh anit"jigo 15 haz'ánigíí hadilééh dooleeł. T'áá hait'éego da nida'ídikid nihee hólqogo yah doołníih.

K'ad Diné bee í'neel'ąqahí yinaaghahígíí ádidooniił:

Nida'ídikid 16 dóó niléí 21 haz'ánigíí bee baa náhwiinilne'ígíí éí bee í'neel'ąqahí dóó bee áka'anida'awo'í ólta'í t'áá ałtsoh bee bich'í' adahazt'i' dóó choo"jíł dooleefígi bee iilyeed dooleeł. Bee baa náhwiinilne'ígíí éí nida'alkaah biniiyé choidoo"jíł dóó hodahgo ólta', ólta' bił hahoodzoh, dóó nitsaago kéyah hahoodzooígíí bee bił dahane' dooleeł daats'í. Díí biniinaa, ólta'í t'áá ałtsoh díí haz'ánigíí hadadołe' dabidii'ní.

15 haz'ánigi Student Search Service (Ólta'í Ha'nitáh Bee Áká'aná'awo'í) bee "Yes" ("Aoo") dííniniidgo, 16, 18, 21, dóó 22 haz'ánigíí bee nida'ídikid bee baa náhwiinilne'ígíí éí hodahgo bidziilgo da'ólta'igíí, ólta' biniiyé béeso yókeed, dóó nááná ɬa' da'ólta' bił nahaz'ánigíí bee bił dahane' dooleeł daats'í.

16 dóó niléí 22 haz'ánígíí éí t'áá hó iijinízingo t'éiyá. Nimá, nizhe'é doodago bee haz'áanii bik'ehgo naa'áhalyánígíí díí áhwiinidzingo doodago t'áá hó iizhnizingo bee baa hane'í t'áadoo hadil'íni nidiíniidgo, t'áá shqodí díí bindeilnishgo altsé t'áadoo iits'a'í sinídáh. Nimá/nizh'e'é doodago bee haz'áanii bik'eh aa'áhayánígíí da nahaz'ánígíí bee baa hane'í yókeedígíí t'áadoo hadil'íni nił nínígíí haalá hadazhdiił'íjh.

Ólta'í t'áá ałtsoh bich'íj, Diné bee í'neel'ąąhí yinaaghahígíí ádidooniił:

K'ad, nihinaaltsoos *Student Answer Sheet Instructions* biyi' bee baa dahane' yiniłta' 16 dóó niléí 21 haz'ánígíí biyi' nida'idikid bee náholne'. Ałtsoh iinilaago hadiighał. Diné bee í'neel'ąąhí yinaaghahígíí 22 haz'ánígíí bitis dináah niłníigo, náá'ákone' saad yisdzohígíí yitis doogáál.

Ólta'í ałtsoh hasht'e' ádadíilyaago, 22 haz'ánígíí biniye, Diné bee í' neel' ąąhí yinaaghahígíí ádidooniił:

22 haz'ánígíí éí bee náhane' naaltsoos bikáá' al'ínígíí bine'déé' bik'ídiniitááł. Béésh lichíí'ii nitsékeesí biyi' nich'íj hane' al'ínígíí baa hwidiilnihígíí bee baa hane'í yiniłta'.

Béésh lichíí'ii nitsékeesí biyi' hane' al'ínígíí baa hodeeshnih ninizjígo, díí béis hichíí'ii nitsékeesí biyi' hane' al'ínígíí daats'i t'áá ni doodago amá, azhe'é doodago bee haz'áanii bik'ehgo aa'áhalyánígíí bí biniiyé názbäsgo naaznil bidadeet'i'igíí dah daidiíshíjíł. College Board éí díí béis hichíí'ii nitsékeesí biyi' hane' al'ínígíí choyool'íjgo baa hane'í díí ná daasdzohígíí béis hichíí'ii nitsékeesí biyi'igíí nich'íjíł dooleeł.

Student Search Service (Ólta'í Ha'nitáh Bee Áká'aná'awo'i) bee t'áá áko dííniidgo, hodahgo bidziilgo da'ólta'déé' bee dahane'í díí béis hichíí'ii nitsékeesí biyi' hane' al'ínijíj nich'íj ádeił'íj dooleeł. Ałtsoh iinilaago hadiighał.

Ólta'í t'áá ałtsoh bich'íj, Diné bee í'neel'ąąhí yinaaghahígíí ádidooniił:

K'ad t'áá ni bee naa dahane' ałtsoh hadadiilyaa. T'áá shqodí bee náhane' naaltsoos bikáá' al'ínígíí ałch'íj kódaalééh. Bee náhane' naaltsoos bikáá' al'ínígíí dóó nihinaaltsoos *Student Answer Sheet Instructions* bikáá' nidaalnishí tsédeigo siltsoozgo ólééh. T'áá shqodí nihi'níñii'jíj t'áadoo iits'a'í soodáh.

2.1.5 **Bee Náháne' Naaltsoos Bikáá' Ál'íni Náhadlähígíí dóó Da'ólta'í Bi'ilníhígíí**

Diné bee í' neel' ąąhí yinaaghahígíí ádidooniił:

Íishjáąshíjíł bénílniih, ts'ídá t'áá ha'át'íi shíjí biniiyé díí í'neel'ąąhí biyi' bee nida'idikidí ła' ch'óójáá lágo, t'áá háida baa wóóníí lágo, doodago t'áá hait'ëego da béis hichíí'ii nitsékeesí biyi' hane' al'ínígíí, béis bee hane'í biyi' hane' al'ínígíí doodago béis hichíí'ii nitsékeesí biyi'jíj bee baa hóolne' lágo dooda nááná ła' béis hichíí'ii nitsékeesí biyi'jíj baa hołne'í lágo. Bee í'neel'ąąhí t'óó bee hahoolzhiizh yéédáq' saad bee hasdzíí yéęgi át'ëego, t'áá haishíjí díí bee í'neel'ąąhí bibebee haz'áanii bee bik'ih adeest'íjíj t'áá hait'ëego da yee asxihgo, bee í'neel'ąąhí bá yisdzohígíí nát'áq' háádoo'nił dóó náás hodeeshzhiiizhgóó College Board bibebee ída'neel'ąąhí doo ła' yee anáá'doodliił da.

Bee í'neel'ąąhí nihá daasdzohígíí bee da'asdzogo dóó hait'éego béésh ḥichíí'ii nitsékeesí biyi'ji' baa honít'i' dooleekígíí bee nihíł hane' dooleeł. Náá'áldó' kohjí' Khan Academy béésh ḥichíí'ii nitsékeesí bee bich'í' ahoot'i'ígií t'áá jiík'eh baa nanitáh, t'áá hó SAT nabíhonitaahígíí bik'ehgo t'áá hó bee í'neel'ąąhí yiidzoh.

T'áá shqodí nihíł hahodiiláhígíí bi'níñii'ji' t'áá dah soodáh. K'ad hoolzhishdi, nihinaalyéhé algħa'ólééh. Ch'ínoháahgo, t'áá shqodí diné ɬa' t'ahdii ɬa' nidahaz'ání góne' t'ahdii nidaalnish bá baa'ákonosin. Nááná, nizhóní bīghah dóó ahxéhee' bohóneedzánígi át'éego ninaanish iinilaah.

Díí haz'ánígíí ch'ínóháahgo naaltsoos wólta'í bik'ehgo nida'doonishígíí bee náháne'go bee hadilyaaígíí Diné bee í'neel'ąąhí yinaagháhígíí baa nídoohááł.